

4.4. Червона книга України

Червона книга України заснована у 1976 році, а вперше вийшла у 1980 році.

До її першого видання було занесено 151 вид рослин, 85 видів і підвидів тварин: 29 видів ссавців, 28 видів птахів, 6 видів гадів, 4 види земноводних, 18 видів комах.

Тільки на ділянці русла Південного Бугу від міста Нова Одеса до Миколаєва зустрічаються рослини: водяний горіх плаваючий, еремогона головчаста, сельвінія плаваюча, які занесені до Червоної книги України.

Червона книга повинна перевидаватись не рідше, ніж через 10 років.

Види, кількість яких внаслідок вжитих заходів збільшилась, можуть бути вилучені з наступного видання Червоної книги.

У жовтні 1992 року Верховна Рада України з метою збереження і відтворення біологічного різноманіття, охорони рідкісних і таких, які перебувають під загрозою зникнення, видів тварин і рослин затвердила "Положення про Червону книгу України".

Червона книга України – це основний державний документ, що містить узагальнені відомості про сучасний стан видів рослин і тварин України, які перебувають під загрозою зникнення, про заходи їх збереження та науково обгрунтоване відтворення. Це – науковий довідник.

Готує перевидання Червоної книги і контролює виконання передбачених нею заходів Міністерство охорони навколишнього природного середовища та ядерної безпеки України.

У квітні 1994 року вийшов у світ перший том Червоної книги України другого видання.

До Червоної книги України заносять тварин і рослин, які є в Україні і внесені до Червоного списку МСОП, а також до Європейського Червоного списку.

Червона книга України включає 382 види тварин (зокрема бабаки, степовий орел, дикі кролі, гадюка степова, сліпак піщаний, орлан білохвостий тощо); 542 види рослин (скіфський тюльпан, степова ковила, конвалії, типчак тощо) і грибів.

Червона книга України – результат напруженої праці великої кількості вчених, наукових колективів, науково-дослідних інститутів, ВНЗ, державних установ, окремих людей.

Експертизи й узагальнення пропозицій щодо занесення видів тварин і рослин до Червоної книги та визначення їх відповідних категорій здійснюється Національною комісією з питань Червоної книги України, персональний склад якої затверджується Міністерством охорони навколишнього природного середовища та ядерної безпеки України.

Рішення про занесення видів тварин і рослин до Червоної книги приймає Міністерство охорони навколишнього природного середовища та ядерної безпеки України.

Відомості у Червоній книзі про кожен вид (підвид) розміщено у систематичному порядку за загальноприйнятою класифікацією:

- 0 – зниклі;
- I – зникаючі;
- II – вразливі;
- III – рідкісні;
- IV – невизначені;
- V – недостатньо відомі;
- VI – відновлені.

У Червоній книзі подаються біологічні особливості занесених видів, заходи щодо їх охорони, рекомендації з оптимізації збереження і розмноження, картосхеми і фотографії (рисунок) представників видів тощо.

Ми зобов'язані зберігати природу, але існувати без експлуатації її ми не можемо. Нині, щоб забезпечити раціональне використання природи на планеті, необхідний мир. Вирішити глобальні екологічні проблеми силами однієї держави неможливо.

У 1971 році прийнята Міжнародна конвенція МСОП у Рамсарі (Іран) про охорону водно-болотних угідь (оптимальне життєве середовище для водоплавних птахів). До таких угідь відносяться Полісся і територія Чорноморського біосферного заповідника України.

У 1972 році МСОП підготувала конвенцію про обмеження торгівлі рідкісними видами тварин та рослин. Хоча це не стосується тих, які розводяться чи вирощуються у неволі, на ділянках розплідників, спеціальних фермах тощо. У 1973 році на Міжнародній конференції в США цю конвенцію підписали 80 країн.

У 1973 році в Осло (Норвегія) прийнята конвенція про заходи вивчення й охорони білого ведмеда.

Друге видання Червоної книги України здійснено у 1996 році. У цьому виданні рослинний світ був представлений 541 видом:

- 1) судинні рослини – 439 видів;
- 2) мохоподібні – 28 видів;
- 3) водорості – 17 видів;
- 4) лишайники – 27 видів;
- 5) гриби – 30 видів.